

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Външното измерение на координацията на социалната сигурност в ЕС“

COM(2012) 153 final

(2013/C 11/15)

Докладчик: **г-н José María ZUFIAUR**

С писмо от 18 април 2012 г. Европейската комисия поиска от Европейския икономически и социален комитет, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да изготви становище относно

„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите - Външното измерение на координацията на социалната сигурност в ЕС“

COM(2012) 153 final

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 4 октомври 2012 г.

На 484-тата си пленарна сесия, проведена на 14 и 15 ноември 2012 г. (заседание от 14 ноември 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 137 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 9 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 ЕИСК счита, че глобализацията на икономиката с произтичащото нарастване на търговския обмен и на миграционните потоци, изисква да се задълбочи процесът на интернационализация на социалните стандарти, така че правата на гражданите като цяло и по-конкретно на работниците, имигранти или местни, независимо от националността им, да не бъдат засегнати и те да могат да се възползват от това, което бихме могли да наречем „социална глобализация“. Става въпрос за щети и ползи, които засягат и предприятията.

1.2 Следователно ЕИСК оценява публикуваното от Европейската комисия съобщение „Външното измерение на координацията на социалната сигурност в ЕС“. Въпросното съобщение набляга на значението на обща стратегия на ЕС в областта на координацията на режимите за социална сигурност (СС) по отношение на трети страни, като се зачитат националните компетенции и се осигурява необходимата координация и съвместимост с правото на Съюза на двустранните спогодби за социална сигурност, сключени с трети страни. Също така се обявява за засилване на сътрудничеството между държавите членки с цел те да разполагат с информация и средства, за да развият в тази област политика на международна координация. В крайна сметка е очевидно, че и предприятията, и гражданите на третите страни са наясно, че всяка държава членка има своя собствена система за социална сигурност и че това може да създаде някои пречки за установяване в Европейския съюз.

1.3 ЕИСК изказва подкрепа за външното измерение на правилата за координация, съдържащо се в Съобщението, с което се защитава допълняемостта на националната перспектива и перспективата на Съюза, за да се избегнат дисбаланси, пропуски и липси.

1.4 ЕИСК подчертава качествена промяна, настъпила с одобряването на решенията относно координацията в областта на СС с Мароко, Алжир, Тунис, Израел, бившата югославска република Македония и Хърватия. Приканваме също Съвета на Европейския съюз да продължи в тази посока с предложенията за решения с Черна гора, Сан Марино, Албания и Турция.

1.5 ЕИСК подчертава възможността да се разшири глобалният и европейският подход чрез споразумения на Съюза, които, зачитайки националните правомощия, ще намалят някои нарушения във функционирането, произтичащи от националните подходи и ще предложат по-добри възможности за всички държави членки.

1.6 ЕИСК приканва Съвета да даде мандат на Европейската комисия, за да може тя, в правната рамка на Договорите, да продължи преговорите с бързо развиващите се сили БРИК (Бразилия, Русия, Индия, Китай), балканските и съседните страни от Източна Европа, както и с други държави, които имат значителни общности от граждани, работещи на територията на Съюза⁽¹⁾, и да постигне международни споразумения в областта на СС, с които да се гарантира взаимната защита на гражданите на Съюза и гражданите на трети държави, страни по споразуменията. По-специално припомня необходимостта да се защитят гражданите на държави, които поради геополитическото и икономическото си положение не се считат от стратегическо значение за Съюза и които, следователно, могат да се окажат най-неблагодетелствани.

⁽¹⁾ Над 20 милиона граждани на трети държави работят в различни държави членки на ЕС.

1.7 Външното действие на Съюза в тази област може да бъде допълнено с развитие на многостранна политика, която да създаде връзки с други международни организации или наднационални регионални институции. Ибероамериканската конвенция за социална сигурност е отличен пример за такова многорегионално сътрудничество, в което участват латиноамериканските страни, Испания и Португалия. В тази връзка ЕИСК подкрепя инициативите на Европейската комисия и на чилийското председателство на предстоящата среща на върха на правителствените и държавните ръководители от ЕС, Латинска Америка и Карибския басейн, насочени към подобряване на сътрудничеството между двете страни в областта на СС.

1.8 ЕИСК приканва съветите за асоцииране между ЕС и съответните трети държави да приключат работата, необходима за окончателно одобряване на решенията относно координация на системите за СС и споразуменията за асоцииране и стабилизиране с Израел, Тунис, Алжир, Мароко, Хърватия и бившата югославска република Македония.

1.9 ЕИСК изразява желание споразуменията за асоцииране, търговските или споразуменията за икономическо сътрудничество, настоящи или бъдещи, да съдържат двустранни клаузи за СС, които да се отнасят по-конкретно до равно третиране, преносимост на пенсионни права и премахване на двойното плащане на социалноосигурителни вноски.

1.10 ЕИСК предлага сътрудничеството на Съюза в областта на СС да се насочи към онези държави, които се стремят да постигнат целите, посочени в инициативата на Международната организация на труда (МОТ) за „минимално равнище на социална закрила“ и се нуждаят от помощ за постигане на определените прагове или за завишаването им. По този начин ще се даде възможност за подписване на двустранни инструменти за социална сигурност, основани на принципите на еднакво третиране, запазване на придобити права, съхраняване на правата в процес на придобиване и административно сътрудничество. За целта Регламент (ЕО) № 883/2004 ⁽²⁾, Конвенция 157 ⁽³⁾ и Препоръка 167 ⁽⁴⁾ на МОТ могат да служат за модел с необходимата адаптация.

1.11 ЕИСК приканва Комисията да осигури проследяване на всички действащи двустранни споразумения, сключени от държавите членки с трети държави, и периодично да актуализира списъка с тези инструменти, като проверява дали тяхното прилагане съответства на принципите на Съюза и съдебната практика в тази област.

2. Въведение

2.1 ЕИСК осъзнава, че в областта на координацията на системите за СС държавите членки са разработили, посредством международни споразумения, двустранни или многостранни политики с трети страни. Този подход все пак се оказва фрагментиран и непълен, често насочвайки се единствено към защита

на гражданите на държавите, подписали споразумението или пък обслужва конкретни интереси, които не винаги се споделят от всички държави членки.

2.2 ЕИСК счита, че тази международна двустранна нормативна конструкция, чието значение не може да се отрече, създава риск не всички граждани на трети държави да се ползват от еднакви права или гаранции на територията на ЕС. Може да се случи така, че в дадена държава чуждестранните граждани, произхождащи от държава, която не е членка на ЕС, да имат достъп до социална сигурност или преносимост на пенсионните права, само ако има двустранно споразумение, което да установява принципа на равното третиране. Следователно гражданин на дадена държава, подписала двустранно споразумение, ще има право на СС, а гражданин на друга държава, която не е подписала такова споразумение, няма да има това право, въпреки че двамата работят в едно и също предприятие и принадлежат на една и съща професионална категория. Също така може да се случи така, че гражданин на трета държава да бъде осигурен в една държава членка, а да не бъде осигурен в друга, тъй като се прилагат различните национални законодателства, което би могло да навреди на лоялната конкуренция между държавите. Така в първия случай гражданинът на трета държава ще внася социални осигуровки, а във втория случай няма да внася. Това създава икономическо предимство на втората държава, която ще си спести разходите за социална осигуровка. По този начин се опетнява идеята за Европа като пространство на равенство, където дискриминацията отсъства или е изключена.

2.3 Това противоречи също така на принципа, залегнал в Директивата за командироване на работници, който изисква равно третиране на командирования работник с това на гражданите на държавата членка.

2.4 ЕИСК счита също, че външното измерение на правилата за координация трябва да е в защита на правата на европейските граждани, когато се намират извън географските граници на Съюза или когато са осъществили или осъществяват трудова дейност в трети държави.

2.5 ЕИСК счита, че идеята различните държави членки на Съюза да договарят двустранни споразумения с всички и всяка една от третите държави е положителна и похвална политика, но е непълна. Усилията за това биха били значителни, несъразмерни и непропорционални и не винаги успешни, тъй като тези споразумения може да имат различни, дори противоречащи си съдържания. Освен това когато се преговаря, особено с някои бързо развиващи се страни с голяма мощ и влияние (например BRIC) може да се получи дисбаланс на силите, ако държавите членки не действат глобално, с общи интереси и позиции. Затова възможността Европейският съюз като такъв да може да преговаря в областта на социалната сигурност с трети държави или сдружения от трети държави следва да се разгледа и, ако е необходимо, да се реализира в съответствие с Договорите.

2.6 ЕИСК счита, че с тези инструменти ще се избегне, специално по отношение на командированите работници, двойното плащане на социалноосигурителни вноски в държавата приемник и в държавата на произход. В този смисъл трябва да се подчертае, че с премахването на двойното плащане на социалноосигурителни вноски се намаляват значителни разходи. Това благоприятства мобилността на

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност. Публикуван в ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр.

⁽³⁾ Конвенция относно създаване на международна система за запазване на правата в областта на социалната сигурност, Женева, 68-о заседание на Генералната конференция на МОТ (21 юни 1982 г.).

⁽⁴⁾ Препоръка относно създаване на международна система за запазване на правата в областта на социалната сигурност, Женева, 69-о заседание на Генералната конференция на МОТ (20 юни 1983 г.).

работниците, конкурентоспособността на европейските предприятия в чужбина и успоредно с това установяването на територията на Съюза на предприятията на трети държави. Това би могло освен това да бъде повод да се установи единно правило, за да се избегне субективното и произволно прилагане на закона по месторабота или на държавата на произход според случая, а също и данъчните задължения и социалните осигуровки да не съвпадат в една и съща държава.

3. Общи бележки

3.1 ЕИСК изрази становището си относно регламентите за координация, с които приложното поле на правилата беше разширено по отношение на лицата (нови категории) и в материално отношение (нови права) в рамките на ЕС. Освен това някои европейски страни (Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария), които не са членки на Съюза, прилагат тези регламенти, които послужиха за основа и модел на други многостранни инструменти. Най-добрият пример за това е Ибероамериканската конвенция за социална сигурност, истинско проявление на европейските правила за координация. Следователно ЕИСК счита, че правилата за международна координация на държавите членки или на Съюза би трябвало да са вдъхновени и повлияни от основните принципи и механизми на Регламент (ЕО) № 883/2004.

3.2 Да припомним, че социалните разпоредби и по-конкретно разпоредбите за СС могат да се прилагат и извън географските граници на европейското пространство. В този смисъл принципи като равно третиране на работниците на държавите членки могат да защитят работници на ЕС и да имат правни последици дори извън територията на Съюза. На практика решенията на Съда на Европейския съюз по делата Boukhalfa C-214/94, (белгийски работник, който получавал по-ниска заплата от своите германски колеги в консулството на Германия в Алжир), Hirardin, 112/75, Fiège 110/73, Horst C247/96 и Van Roosmalen, 300/84 (признаване на осигурителни периоди в Алжир и Белгийско Конго съответно от страна на Франция и Белгия на всички граждани на Съюза, а не само на френските и белгийските граждани) са добър пример за това, че принципът за недискриминация може да има приложение извън територията, дори в ситуации, излизащи от териториалното пространство на Съюза. Впрочем тази „притегателна сила“ беше потвърдена с произнесените решения по дела Prodest, 237/83 и Aldewered, C-60/93 на Съда на ЕС, с които се признава обоснованото прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71 ⁽⁵⁾ в случаи на временно командироване на работници от ЕС в трети държави.

3.3 ЕИСК приветства приемането на решенията относно координацията на системите за СС в рамките на споразуменията за асоцииране и стабилизиране с Израел, Тунис, Алжир, Мароко, Хърватия и бившата югославска република Македония, в които се определя позицията, която трябва да приеме Европейският съюз в съветите за асоцииране. С тези инструменти се

извършва качествена промяна в политиката за СС на ЕС, като се въвежда и урежда двустранно (Европейски съюз / асоциирана държава) принципът на равно третиране и преносимост на пенсионните права. Става въпрос за взаимни задължения и права, както на гражданите на Съюза, които работят или са работили в някоя от тези държави, така и на гражданите на асоциираните държави, които работят или са работили на територията на Съюза. Вече не става въпрос за едностранни правила на Европейския съюз, приложими едностранно, а за международни ангажименти, които са от взаимна полза и за двете подписали ги страни. Освен това с този вид споразумения и съответните решения за приложение се спестяват усилия, тъй като в един правен акт се събира това, което би съответствало на множество двустранни спогодби.

3.4 ЕИСК приветства инициативата на МОТ за „минимално равнище на социална закрила“, което според него не трябва да бъде единно, нито еднакво, нито може да служи за рамка за развитие на системите за социална защита, а следва да се счита като минимален праг с амбиция за развитие. Всъщност „минималното равнище на социална закрила“ трябва да бъде постоянно предизвикателство за напредък и усъвършенстване, в непрекъснато развитие и с определена цел: цялостна защита на работниците и гражданите.

3.5 ЕИСК подкрепя идеята Европейският съюз да създаде механизъм (работна група) за сътрудничество между държавите членки с цел обмен на информация, представяне на добри практики в областта на координацията на системите за СС, анализ на най-добрите начини за доближаване и допълване на националните и съюзните политики и определяне на бъдещите действия на Съюза по отношение на трети държави.

3.6 ЕИСК счита, че е необходимо този процес на външно измерение на правилата за координация да вземе предвид организациите на гражданското общество и по-конкретно организациите на работниците и на предприемачите. Предвид последиците от тези разпоредби за трудовите отношения и разнообразието на засегнатите категории, изглежда необходимо да се отчетат предложенията както на правителствените партньори, така и на неправителствените. На шестата среща на организираното гражданско общество ЕС – Латинска Америка, организирана от ЕИСК в Мадрид през май 2010 г., бяха посочени някои искания, свързани с външното измерение на СС и необходимостта от по-тясно сътрудничество между страните от Латинска Америка и Карибския басейн и държавите членки на ЕС, особено с онези, с които Съюзът има стратегическо партньорство, като Бразилия и Мексико.

3.7 ЕИСК отбелязва също срещата на Европейския съюз, Латинска Америка и Карибския басейн на равнище министри и високопоставени служители, отговарящи за СС, състояла се в Alcalá de Henares през май 2010 г., която може да се приеме като ядро и отправна точка на усилията на равнището на Съюза за координация на външното измерение на СС и е в основата на съобщението, което разглеждаме.

⁽⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 г. относно прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, 5.7.1971 г., стр. 2. ЕЕ глава 5, том 1, стр. 98-146).

3.8 ЕИСК подчертава възможността да продължи да се развива глобалният европейски подход посредством споразумения на Съюза с други държави и регионални организации, тъй като тази формула се оказва по-подходяща и ефикасна от строго националната, в рамките на която държавите членки действат едностранно. В този смисъл трябва да се припомни като модел Ибероамериканската конвенция за социална сигурност⁽⁶⁾. В тази връзка ЕИСК би желал Ибероамериканската организация за социална сигурност да разгледа възможността и други държави членки на ЕС, освен Португалия и Испания, да могат да се присъединят в бъдеще към тази конвенция, с цел с един единствен акт на ратификация да могат да се установяват връзки в областта на СС с няколко латиноамерикански държави, като се избегнат множество преговори и двустранни спогодби.

4. Силни и слаби страни на актуалното състояние

4.1 Необходим е общ подход на Съюза в областта на международната СС, за да се допълнят политиките, които държавите членки развиват с трети държави, тъй като в противен случай няма да е възможно да се изпълнят изцяло задълженията, които правото на Съюза налага. Красноречив пример за това е решението по делото *Gottardo*, C-55/00, с което Съдът на ЕС, въз основа на принципа на равно третиране, разширява полето на индивидуално прилагане на всички двустранни спогодби, подписани от държава членка на Съюза с трета държава по отношение на гражданите на Съюза, въпреки че в обхвата на въпросния правен акт са включени единствено гражданите на подписалите го държави.

4.1.1 Същевременно в това съдебно решение се признава, че то обвързва единствено държавите членки, а не третите държави, по отношение на които Съдът на ЕС не е компетентен. Това е пример за трудностите при изпълнението на това решение, тъй като третата държава може да откаже да разшири обхвата на спогодбата за всички граждани на Съюза и следователно да откаже да издаде удостоверение, да признае право на обезщетения по болест или дори да предостави данни за лицата, които не влизат в обхвата на спогодбата.

4.1.2 В този смисъл заслугата на решението по делото *Gottardo* е в това, че от една страна развива външното измерение на правилата на Съюза, а от друга определя неговите ограничения и недостатъци, тъй като е необходимо сътрудничество с други държави или с други наднационални регионални организации.

4.1.3 По тази причина ЕИСК отправя искане да започне процес на обсъждане на необходимостта да се развие съвместна позиция на ЕС в областта на международната СС чрез споразумения на Съюза или чрез политики на взаимно сътрудничество с други световни действащи лица.

4.2 ЕИСК оценява много положително приемането на Регламент (ЕС) № 1231/2010⁽⁷⁾, с който се разширяват разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004, включвайки граждани на трети държави. Счита все пак, че все още има правни пропуски и празноти, които новият подход в съобщението на Комисията се стреми да запълни. Всъщност въпросният регламент се прилага единствено при наличие на трансграничен елемент в рамките на Съюза. Следователно принципът на равно третиране, залегнал в регламента, като цяло се прилага, само ако работник от трета държава е осъществил трудова дейност в повече от една държава членка. Тъй че голямата част от мигрантите от трети държави, които са работили само в една държава членка на Съюза, не влизат в обхвата на Регламент (ЕС) № 1231/2010. Това означава, че те нямат гаранция от страна ЕС по отношение на равното третиране и недискриминацията и зависят от разпоредбите на националното законодателство в тази област. Освен това този регламент не разглежда акумулирането на осигурителни периоди в държавата по произход на работника, нито преносимостта на пенсионните права към въпросната държава. Накрая, посоченият инструмент на ЕС не иска, нито изисква реципрочност за гражданите на ЕС, които няма да получат никаква отговорност от трети държави.

4.3 ЕИСК счита също, че е направена важна крачка напред във външното измерение на Европейския съюз с директивите⁽⁸⁾, приети в областта на миграцията и с предложенията на Комисията, които се обсъждат в Съвета и Парламента. На практика с вече одобрените директиви принципът на равно третиране в областта на СС се разширява, с някои ограничения, по отношение на работниците мигранти от трети държави. Също така те разглеждат преносимостта на пенсионни права към трети държави при същите условия, както за гражданите на въпросната държава членка, без да е необходима двустранна спогодба или споразумение. Въпреки това все още остават неуредени аспекти като реципрочност, акумулиране на осигурителни периоди извън Съюза или преносимостта на пенсионни права, когато законодателството на държава членка не предвижда това право за своите граждани. Освен това ЕИСК желае, в областта на социалната защита, вече одобрените директиви в областта на имиграцията да служат като обща основа, като се приспособяват към различни условия и защитени категории, за директивите, които се обсъждат понастоящем.

5. Понятия

5.1 **Международна координация на СС.** Координацията на режимите за СС има за цел да защити работниците, които са осъществили своята трудова дейност в две или повече държави и са се осигурявали в различни системи за СС. За тази цел

⁽⁶⁾ Многостранна ибероамериканска конвенция за социална сигурност от 10 ноември 2007 г.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕС) № 1231/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за разширяване обхвата на Регламент (ЕО) № 883/2004 и на Регламент (ЕО) № 987/2009 по отношение на гражданите на трети държави, които все още не са обхванати от тези регламенти единствено на основание тяхното гражданство. Публикуван в ОВ L 344, 29.12.2010 г., стр. 1.

⁽⁸⁾ Специално Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, от 13 декември 2011 г., относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава-членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава-членка (ОВ L 343, 23.12.2011 г., стр. 1).

държавите сключват спогодби с други държави, които често съдържат клаузи за равно третиране, прилагане на едно и също законодателство, запазване на правата на СС на държавата по произход в случай на командировани работници, преносимост на пенсиите и акумулиране на осигурителни периоди, осъществени в държавите, подписали спогодбата. Регламент (ЕИО) № 1408/71 и неговият приемник, Регламент (ЕО) № 883/2004, са инструментите на Съюза, които установяват реда и условията за прилагане на тези принципи в европейското пространство, като служат и за основа на спогодбите с трети държави.

5.2 Националната гледна точка за външното измерение на СС е изложена в двустранни споразумения между отделните държави членки и трети страни, които имат за цел да защитават работниците, осъществили трудова дейност в две държави. В някои случаи приложното поле обхваща само гражданите на държавите, подписали споразумението.

5.3 Гледната точка на Съюза за външното измерение на СС отчита интересите на ЕС като цяло. Отнася се до договарянето на споразумения между ЕС и една или няколко трети държави или други действия за защита в областта на СС. По принцип е насочена към всички европейски граждани.

5.4 Споразуменията за асоцииране и/или стабилизиране могат да предвиждат прилагането на принципа на равно третиране и преносимост на осигурителни права по отношение на гражданите на общността и гражданите на държавите, които са ги подписали. Тяхното развитие се осъществява посредством решения.

5.5 Споразумения между Съюза и трети държави в областта на СС, каквито сега няма, биха могли да започнат с установяване на приложимото законодателство за избягване на двойното плащане на социалноосигурителни вноски, преносимост на пенсионните права и да се допълнят с акумулиране на осигурителни периоди. Тези споразумения ще се различават значително от предходните, тъй като те са много по-обща и само по изключение разглеждат въпроси от сферата на СС.

5.6 Споразуменията са асоцииране, търговските споразумения или тези за икономическо сътрудничество уреждат икономически и търговски въпроси, а също и политически, свързани с устойчивото развитие и сътрудничеството между Европейския съюз и трети държави или региони. В някои от тях има клаузи за СС.

6. Примери

6.1 Еднакво третиране и преносимост на пенсионни права:

6.1.1 Работници от държави членки на ЕС (А и Б), които осъществяват трудова дейност в трета държава (В), която не предвижда в своето законодателство за СС участие на чужденци, нито преносимост на пенсионни права. Държавата

А е подписала двустранна спогодба, която предвижда равно третиране и запазване на придобитите права (преносимост на пенсионни права). Държавата Б не е подписала никаква спогодба с държавата В. Положението на работниците от държавите А и Б е съвсем различно. Първият работник има право на СС в държавата В и, ако стигне до пенсия, може да я получава в държавата А, ако се завърне там. Работникът от държавата Б няма да има право на пенсия и, дори да го има, няма да може да получава пенсията си в своята държава по произход. Това е пример за различно третиране в зависимост от съществуването или не на двустранна спогодба, чието подписване зависи основно от интереса на държавата В да го договори с една или друга държава членка на Съюза. Предвид тази действителност, би било много по-полезно да се договори споразумение за СС направо между ЕС и държавата В. Друга възможност е да се включи в по-обща споразумения (регионални, многостранни, за сътрудничество и др.) част за СС, която да съдържа клаузи за равно третиране и преносимост на пенсионни права.

6.1.2 Работници от държави А и Б, членки на ЕС, командировани от своите предприятия в държавата В за две години. В нейното законодателство има изискване да се плащат социални осигуровки за работниците, които осъществяват трудова дейност на нейна територия. В законодателствата на държавите А и Б също се предвижда плащане на осигуровки за командированите работници. И в този случай държавата А е подписала двустранна спогодба с държавата В, според което осигуровките се плащат само в държавата по произход. А предприятието на държавата Б ще трябва да плаща двойни осигуровки, в собствената си държава и в държавата В. В този случай предприятието, което командирова работниците си, ще загуби конкурентоспособност, тъй като поема по-високи социални разходи, което би могло да се избегне, ако спогодбата за СС с третата държава се подпише на равнището на ЕС.

6.1.3 Работници от третите държави В и Г работят в държавата А, членка на ЕС, която има спогодба за СС с държавата В, но не и с държавата Г. Законодателството на държавата членка на ЕС не предвижда принципа на равното третиране, нито преносимостта на пенсионни права. Положението на работниците на В и Г е такова, че те не са защитени с никакъв нормативен инструмент на Съюза (може да са временни работници, например). Работниците няма да имат една и съща защита (пълни права за този от държавата В и липса на права за този от държавата Г), от което следва че принципът за равно третиране няма да се прилага изцяло. Това не би могло да се случи, ако Съюзът договори споразумение за СС с въпросната държава Г.

6.1.4 Граждани на трета държава В осъществяват трудова дейност в държавите А и Б, членки на ЕС. Държавата А предвижда в своето законодателство преносимост на пенсионни права или пък има двустранна спогодба с държавата В, което предвижда преносимост. Това не важи за държавата Б. Работниците и на двете държави са придобили пенсионни права в държавата на ЕС, в която са осъществили трудова дейност и са се върнали в своята държава. Този, който е работил в държавата А ще може да получава пенсия, докато онзи, който е работил в държавата Б, ще загуби своите пенсионни права. Това също не би могло да се случи, ако ЕС имаше споразумение, което да урежда това и други права на СС.

6.1.5 Граждани на трета страна осъществяват трудова дейност в държави А и Б, членки на ЕС. В законодателството за СС на държавата А е залегнал принципът за равно третиране в СС, докато в това на държавата Б този принцип не съществува. В първия случай ще се начисляват вноски за гражданина на държава извън Съюза, докато във втория - не. Това ще доведе до икономическо предимство за държавата Б и ще се наруши идеята за ЕС като пространство на равенство и недискриминация. Еventуално споразумение на равнището на Съюза би разрешило и тези възможни случаи.

6.2 **Реципрочност.** Работник, гражданин на трета държава Б, работи в държавата А, членка на ЕС, където по силата на националното законодателство за СС или на разпоредба на Съюза се признава принципът на равно третиране. Работник от държавата А, членка на ЕС, осъществява трудова дейност в трета държава Б, където не се признава принципът на равно третиране. Тъй като принципът на равно третиране не е признат нито от националното законодателство, нито с правен акт на ЕС на реципрочна основа, се създава очевидно неравенство. Споразумение за СС на равнище ЕС би разрешило този проблем, задължавайки страните да приемат такава реципрочност.

6.3 **Въздействие на решението по делото Gottardo.** Работник, гражданин на държавата А, членка на ЕС, който е работил в държавата Б, членка на ЕС и в трета държава В. Б и В имат подписана двустранна спогодба за СС, която се отнася само до гражданите на двете подписали я държави. А и В нямат подписана двустранна спогодба. Работникът твърди, че се е осигурявал 8 години в държавата Б и 10 в държавата В. В държавата Б се изискват 15 години осигурителен стаж за придобиване право на пенсия. В изпълнение на решението по делото Gottardo, държавата Б ще трябва да признае осигурителните периоди, акумулирани от работника в държавата В. За целта тя ще трябва да разчита на сътрудничеството на държавата В, а работникът ще трябва да представи документи за акумулираните периоди. Предвид факта, че решението по делото Gottardo няма задължителен характер в държавата В, тя може да откаже да изпълни това изискване. Следователно това решение не може да се изпълни без добрата воля на държавата В. За попълване на тази липса, Съюзът ще трябва да си сътрудничи с трети държави за изпълнението ѝ. На Комисията ще трябва да се възложи също задача да проследява и координира двустранните спогодби, които се договарят или предлагат, да се отнасят за всички граждани на Съюза.

Брюксел, 14 ноември 2012 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON
